

JÄRFÄLLA FÖRSAMLING:

Tusen möjligheter

1 april – 28 maj 2023

Påsk i Järfälla
församling sid 3

Mat i påsk sid 24

TRÄD- GÅRDS- DAGS

– nu är bästa
tiden att förbereda
trädgården sid 8–11

Fågelaktiviteter – populära
fågelvandringar på Järvafältet sid 4

Religionens betydelse
– David Thurffjell undersöker sid 12

Koloniträdgårdar – kulturhistoria
och odlingsglädje sid 16

Himlen återvänder

FÖR GANSKA MÅNGA ÅR sedan åkte jag och min äldsta dotter bil från södra Stockholm till Järfälla. Jag skulle tjänstgöra och hon skulle hjälpa mig i gudstjänsten. Någonstans på Essingeleden stoppade jag in en ny CD-skiva i bilens musikanläggning. Jag hade fått skivan dagen innan av mina medarbetare. Den första sången som spelades var *Älskad från första stund* av och med Peter LeMarc.

Jag blev oerhört berörd av texten och märkte hur tårarna började rinna ner för mina kinder. Jag vände mig mot min dotter, som vid tillfället var i början av tonåren, och konstaterade att även hennes kinder var vätta av tårar.

MIN FÖRSTA TOLKNING av texten var densamma som min dotters, det vill säga att sången handlade om en pappa och en dotter. Men andra gången jag hörde orden

För när du steg ner på denna jorden rund, var du älskad från första stund, förstod jag att den lika gärna kunde handla om Gud och oss människor.

I tredje versen sjunger Peter LeMarc:
*Det kommer en dag då himlen återvänder,
men du kan inte se den än.*

Just nu har jag svårt att se att himlen ska

komma åter till Järfälla. Det är snö och slask. Vintern återvänder gång på gång med frost och kyla. Alla växter som kämpar för att komma upp ur den frusna jorden syns inte just nu.

Men ändå vet jag med bestämdhet att våren är i antågande. Snödropparna kommer att visa sin trotsighet mot vintern. Naturen kommer att vakna och spira inom kort. Allt det jag trott varit dött kommer att visa sig livs levande. Himlen, livet och naturen kommer att återvända trots att jag inte kan se dem än.

VARJE GÅNG JAG KÄNNER mig missmodig och tvivlar på att våren och sommaren är på väg, så tänker jag både på Peter LeMarcs fina sång och på påskens mysterium.

Lärjungarna var övertygade om att Jesus var död och att allt var förlorat, men Jesus steg ut ur graven och visade att himlen hade återvänt.

I psalm 517 beskriver den danska teologen Grundtvig det med orden:

*Ur ett outtömligt djup skaparkraften flödar.
Liv ger liv och skörd ger sådd,
sådden nya skördar.
Döden fräntogs all sin makt.
Kristi kropp i graven lagd
uppstår och förvandlas.*

JAG TROR ATT VI ÄR MÅNGA som längtar efter att himlen ska återvända i form av växter, grönska, sol och värme. I detta nummer hoppas jag att du ska hitta inspiration att möta våren på olika sätt. Du är alltid välkommen att möta himlen, våren och livet i någon av församlingens alla gudstjänster.

KRISTER KAPPEL
Kyrkoherde

KRISTER KAPPEL
KYRKOHERDE

Svenska kyrkan

JÄRFÄLLA

Utges av Svenska kyrkan i Järfälla. Denna tidning klassas som samhällsinformation och delas ut till samtliga hushåll i Järfälla kommun.

Ansvarig utgivare: Krister Kappel

E-post till redaktionen:

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se

Församlingsexpeditionen har

besöks- och telefontid:

Mån-tor kl 9-15, lunch kl 12-13

Fre kl 9-12

Telefon: 08-580 218 04

Fax: 08-580 218 25

Postadress:

Svenska kyrkan i Järfälla

Box 139, 177 23 Järfälla

Besöksadress: Kyrkvägen 8, Barkarby

På internet:

www.svenskakyrkan.se/jarfalla

www.facebook.com/jarfallaforssamling

www.youtube.com/jarfallaforssamling

Instagram: @svk_jarfalla

http://kyrkoherdenstankar.blogspot.com

Våra kyrkor:

Barkarby: Järfälla kyrka, Kyrkvägen 8

Jakobsberg: Maria kyrka, Sturevägen 3

Kallhäll: S:t Lukas kyrka, Svarvargränd 1

Viksjo: Viksjo kyrka, Agrargränd 2

Omslag:

Sandra har beskurit häckar och buskar, nu står äppelträden på tur. Hon visar sina redskap.

Foto: David Lagerlöf

Tryck: Pressgrannar, Linköping

Nästa nummer utkommer 27-28/5

Klimatkompenserad
Gruppårsändelse

DEN HÄR TRYCKSAKEN ÄR
KLIMATKOMPENSERAD HELA VÄGEN
FRÅN TRYCK TILL DISTRIBUTION
AV SVENSK DIREKTREKLAM.

Påsk

Gudstjänster i Stilla veckan

Varje dag i Stilla veckan firas gudstjänster i kyrkorna och online. De livesända och inspelade andakterna hittar du på svenskakyrkan.se/jarfalla/pask.

Palmsöndagen 2/4

Kl 10 Mässa i Viksjo kyrka med kören Cantabile

Kl 11 Gudstjänst med små och stora i Viksjo kyrka med barnköerna

Kl 15 Mässa i Maria kyrka med kören Cantabile

Kl 16 Mässa i Järfälla kyrka

Måndag 3/4

Kl 13 Passionsandakt i Viksjo kyrka

Kl 18 Passionsandakt från S:t Lukas kyrka (även livestream)

Tisdag 4/4

Kl 13 Passionsandakt i Viksjo kyrka

Kl 18 Passionsandakt från S:t Lukas kyrka (även livestream)

Onsdag 5/4

Kl 12 Passionsandakt (innan Öppet hus) i Maria kyrka

Kl 13 Passionsandakt i Viksjo kyrka

Kl 18 Passionsandakt från S:t Lukas kyrka (även livestream)

Skärtorsdagen 6/4

Kl 12 Passionsandakt och Lunchmusik i Maria kyrka

Kl 13 Digital skärtorsdagsandakt från Viksjo kyrka

Kl 17 Skärtorsdagsmässa i Maria kyrka

Långfredagen 7/4

Kl 11 Långfredagsgudstjänst i Viksjo kyrka

Kl 13 Digital långfredagsandakt från Maria kyrka

Kl 15 Långfredagsgudstjänst i Maria kyrka

Kl 16 Långfredagsgudstjänst i Järfälla kyrka

Påskafton 8/4

Kl 23.30 Påsknattsmässa i Järfälla kyrka

Påskdagen 9/4

Kl 10 Mässa i Viksjo kyrka

Kl 11 Högmässa i S:t Lukas kyrka

Kl 15 Mässa i Maria kyrka

Kl 13 Digital Påskdagsandakt från S:t Lukas kyrka

Kl 16 Finsk påskdagsmässa i Järfälla kyrka

Fira påsk online här!

Långfredagsretreat

Fredag 7/4 kl 13-17 S:t Lukas kyrka

Tillbringa långfredagen i stillhet och tystnad. Retreaten pågår kl 13-17, vi börjar med en gemensam måltid kl 12.30.

Anmälan till Marie Ullenius 08-580 219 11 eller marie.ullenius@svenskakyrkan.se

Linnés besök på ön Koffsan

19

Känns sommaren långt borta?

Dags att anmäla sig till Sommarlägret på Ågestagården i Farsta.

16

Nyfiken på kultur?

15

Händer i Järfälla sid 20

Följ med på pilgrimsvandring
Annandag påsk, måndag 10 april

Start kl 10 från S:t Lukas kyrka i Kallhäll. Vi vandrar ca 14 km över Järvafältet via Bögs gård till Järfälla kyrka, där vi avslutar med Emmaus-mässa vid altartavlan ca kl 15.

Ta med matsäck och kläder efter väder.

Anmälan till Anders Gezelius Hägglund på 08-580 218 79 anders.hagglund@svenskakyrkan.se

Studieobjekt i sikte.

Lasse Berglund.

Karin Callmer.

Fågelaktiviteter

Det finns ett rikt fågelliv på Järvafältet. Orsaken är att det här finns många olika naturtyper, exempelvis skog, jordbruksmark, våtmarker, sjöar. Alla lockar de till sig olika fågelarter. Sedan 26 år guidar **Bengt Sundberg** intresserade fågelskådare på populära fågelvandringar som lockar många deltagare.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT FOTO: DAVID LAGERLÖF

Bengt Sundberg vet vart vi ska.

– **HÖRDE NI RINGDUVAN?** Bengt Sundberg har knappt hunnit fram till mötesplatsen vid Naturskolan vid Väsby Gård innan han börjar jobba. Ett trettiotal personer har samlats för att delta i en av hans populära fågelvandringar på Norra Järvafältet. Sådana vandringar arrangeras ett tiotal gånger per år, oftast någon av de sista helgerna i månaden.

– Jag har hållit på med det här i 26 år, berättar Bengt. Det är lika spännande varje gång. Du vet aldrig vilka fåglar som kommer att dyka upp.

Han är styrelseledamot i Järvafältets Ornitologiska Klubb (JOK), den förening som tillsammans med Naturskyddsföreningen i Sollentuna arrangerar vandringarna. De samarbetar också om ett antal fågelmatningar på Järvafältet, populära bland fåglar och därmed också fågelskådare. Många fågelarter samlas kring det som serveras.

– Det är drygt 60 arter som stannar på Järvafältet under vintern, fortsätter Bengt. Andra säsonger finns många fler arter här.

I skiftet mellan vinter och vår, februari-mars, inleds en febril aktivitet i fågelvärlden. De första flyttfåglarna börjar komma tillbaka. Många arter mutar in revir och förbereder häckningen. Bengt pekar ut över ett fält där några i gruppen spanat in ett studieobjekt.

– Det är korpar, säger Bengt. De börjar sin häckning nu.

VI VANDRAR VIDARE. Tempot är lugnt, deltagarna småpratar och utbyter erfarenheter. Var och en är med på sina egna premisser. Några har proffsutrustning med stora kikare och kameror på stativ, andra har lånat en liten kikare av Naturskolan eller nöjer sig med det som kan ses utan någon utrustning alls. Alla nivåer på deltagande accepteras.

– Vandringen är i mycket en social verksamhet, menar Bengt. Syftet är att fågelintresserade ska kunna umgås under en lätt promenad. Man lär sig alltid något nytt. Ibland har vi sett mer sällsynta arter, som havsörn till exempel.

– Sedan finns det förstås fågelskådare som ligger ute i buskarna jämt, ibland även på nätterna.

Då och då tystnar samtalet och gruppen saktar in. Någon har hört eller sett något. Tofsmes. Alla kikare riktas mot ett särskilt buskage. När fågeln studerats återupptas vandringen och småpratet.

PLÖTSLIGT TVÄRSTANNAR gruppen, står knäpptysta med lyfta huvuden och spanar mot trädtopparna. Någon har hört lätet från en mindre hackspett, ca 15 cm lång, blev riksständis i början av januari. Då stoppade den de kommunala planerna på att bygga 130 lägenheter i Söderort. Fågeln kräver en mycket speciell biotop med äldre lövträd av varierande storlek för att häcka. Mark- och miljööverdomstolen insåg områdets unika naturvärden och gick på hackspettens linje och byggplanerna fick läggas ner.

Gruppen står länge som fastfrusen. Spanar. Lyssnar. Någon hackspett visar sig dock inte och släpper inte heller ifrån sig mer ljud. Småningom vandrar gruppen vidare.

– Det är intressant att den finns här, säger Bengt Sundberg. På Järvafältet finns flera oli-

ka naturtyper och det ger ett rikt fågelliv. Här finns ren barrskog, andra skogsområden har inslag av lövträd, här finns våtmarker, jordbruksmark och sjöar.

Många av deltagarna är återkommande och har varit med i många år. En av dem är Mats Weiland. Han är uppfylld av sitt möte med en kungsfiskare nyligen.

– Jag hade varit på samma ställe åtta gånger i rad men inte sett något. Men häromdagen! Den är fantastisk! Har du sett en kungsfiskare?

Kungsfiskaren hör till stannfåglarna och finns där vattnet inte fryser till is på vintrarna. Den är stor som en gråsparv men har en häpnadsväckande färgprakt. Blågrön rygg och orange undersida. Mats blev starkt berörd av mötet. Då har han ändå spanat in flera hundra olika fågelarter.

– Förr finns något inom fågelskådarkretsar som kallades 300-klubben, berättar Bengt. Då skulle man ha sett och protokollfört fler än 300 fågelarter. Numera är gränsen borttagen och klubben öppen för alla. För att kunna pricka av en art i protokollet räcker det med att ha hört den. Vissa arter, rördrom till exempel, hörs tydligt men finns i vassbestånd i våtmarker. Det är väldigt ovanligt att se den.

” Vandringen är i mycket en social verksamhet. Syftet är att fågelintresserade ska kunna umgås under en lätt promenad. Man lär sig alltid något nytt.

Söndagsvandring i februari.

Björn Wester är kassör i JOK.

– Jag har noterat mer än 400 arter, berättar han. Ofta blir det så att semesterresor och sådant läggs upp utifrån kontakter med andra fågelskådarorganisationer. Vi samarbetar med många föreningar både i Sverige och utomlands.

EN DEL AV SAMARBETET är larmen. Man kan prenumerera på larm för en viss region eller hela världen. När en sällsynt fågel siktas någonstans går larm till fågelskådare, som kan släppa allt de har för händerna och resa långa sträckor i hopp om att få se det ovanliga. Så var det vid Säbysjön i Järfälla den 3 januari 2009. Då gick larm om att en gulbrynad sparv siktats där. Den hör till familjen fältsparvar och håller normalt till i östra Sibirien.

– Det är nog den mest sällsynta art som skådats här i på Norra Järvafältet, menar Bengt Sundberg.

– Det var inte jag som siktade den, men jag såg den. Enda gången i Sverige hittills.

Det finns också fågelskådare som inte protokollför.

– Jag är mer intresserad av habitat, det vill säga platser där en art kan leva, häckningsplatser och liknande, säger Lasse Berglund.

Han har varit aktiv som fågelskådare i ungefär 15 år. Medlem i JOK men främst verksam i stockholmsföreningar. Blev intresserad efter att ha följt med brodern som bland annat ägnade sig åt ringmärkning.

– Jag hjälpte honom att ringmärka berguvar en gång, fortsätter Lasse. Det är rejält stora fåglar!

För Karin Callmer är det naturintresset som står i centrum.

– Jag bor i Norrviken och är ute på Norra Järvafältet nästan varje dag. Det är så fint att se naturens skiftningar, det händer något hela tiden.

– I många år har jag gått här ute. Oftast ser man inte många människor, men under pandemin exploderade det. Många människor började gå här då. Det verkar hålla i sig.

Björn Wester bekräftar.

– Föreningen har haft omkring 400 medlemmar ända sedan jag gick med tidigt 1960-tal.

Under pandemin blev vi mer än 700 medlemmar i JOK.

Vilka blir fågelskådare? Det finns förstås representanter ur de flesta yrkeskategorier, men läkare sägs vara överrepresenterade. Oklart varför. Kanske lättare att förstå varför många fågelskådare är brevbärare. Både Bengt Sundberg och Mats Weiland hör till den yrkesgruppen.

– Nu har arbetet förändrats, men förr arbetade man på beting. Det innebar att när du arbetat klart ditt pass var du ledig. Man kunde alltså ha ganska mycket fri tid, säger Mats Weiland. Och tid behöver du som fågelskådare.

VAD ÄR DET MED FÅGLARNA som fascinerar så mycket? Hur kommer det sig att människor är beredda att lägga avsevärda ansträngningar och mycket tid på att studera dem?

– Det är oupphörligt fascinerande att se samspelet i naturen, hur de lever sina liv, säger Bengt Sundberg.

– Det är så mäktigt att gå ut i naturen och stå mitt i denna fantastiska kör av fågelsång, betonar Karin Callmer.

– Fåglar är fascinerande utifrån det de presterar, menar Mats Weiland. Några exempel: jag står vid Ottenby, fågelstationen på södra Öland. Full storm. Så kommer denna lilla sparv som väger 4–5 gram och flyger rakt ut över havet. Mot stormen. En oerhörd styrka.

– Fåglar kan flyga många hundra mil över öppet hav. Och de navigerar helt rätt. Utan att stanna för att äta. Fåglar kan sova växelvis med halva hjärnan, så att andra halvan kan hålla rätt kurs. Det är makalöst.

– Eller ta örnen. Den flyger så högt att vi människor knappt kan se den med blotta ögat. Men örnen ögon har inbyggd förstoring, så den kan se en sork på marken.

– Jag kan hålla på så här hela dagen om du vill.

Mats Weiland ser uppriktigt förvånad ut.

– Är det ens möjligt att inte vara fascinerad av fåglar!

JOK har ett nära samarbete med kommuner runt Järvafältet, framför allt Sollentuna och Järfälla.

Läs mer om vandringar och andra aktiviteter på jokhemsida.se

Kattuggla.

FOTO: SOFIA WITTING

Kanadagås.

FOTO: SOFIA WITTING

Björn Wester.

Mats Weiland.

Gulspurv.

FOTO: BIRGIT SUNNABO

Talgoxar, gulspurv i bakgrunden.

Fågelporträtt kräver mäktiga objektiv. Birgit Sunnabo i arbete.

Fönster mot världen: Ukraina

Söndag 7/5 kl 16, Viksjö kyrka

KIKA IN BAKOM KRIGSRUBRIKERNA när Viksjö kyrka öppnar ett fönster österut, söndag 7 maj kl 16–19. Gäst i vårens andra tillfälle av Viksjö – Ett fönster mot världen är **Aryo Makko**, professor i historia och föreståndare för HBC (Hans Blix centrum) vid Stockholms universitet.

Kl 16 Mässa med inslag och inspiration från Urakina

Kl 17.15 Middag med ukrainsk mat

Kl 18 Föreläsning om Ukraina med

Aryo Makko, professor i historia

Ingen kostnad, ingen anmälan.

Välkommen!

Trångt i garderoben?

Vi i Maria kyrka tar tacksamt emot jeansplagg, skjortor och linnehanddukar!

SNART DRAR VI IGÅNG EN SYATELJÉ för arbetsträning där människor kan utvecklas, och vi behöver din hjälp. Visionen är hållbarhet på alla plan, därför kommer ateljéns kollektion sys upp av återbrukade och rejäla material.

TA MED DINA ÖVERBLIVNA jeansplagg (ej stretch!), skjortor och linnehanddukar till Maria kyrka och lämna dem i det uppmärksatta kärlet i entrén, eller hör av dig till Anna Johansson Blomberg, på anna.johanssonblomberg@svenskakyrkan.se eller tel 08-580 218 87.

VI LIGGER I STARTGROPARNA för att bli en S:t Mary-församling, och ateljén är en del av Mary-metodens koncept för att skapa ett utvecklande, meningsfullt och hållbart sammanhang där människor kan växa.

Sandra Gustavsson studerar nyutslagna hasselblommor.

Trädgårdsdags

Vi är inne i den tid när naturen vaknar på nytt. Naturen själv gör jobbet, men resultatet kan förbättras mycket om man hjälper den på traven.

Sandra Gustavsson och **Helena Ell** på Järfälla kyrkogård vet hur.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT FOTO: DAVID LAGERLÖF

I MITTEN AV DEN FÖRSTA VÅRMÅNADEN vacklar vädret mellan vinter och vår i snabba skiftningar. Men en vandring på Järfälla kyrkogård visar att naturens livskraft är oförändrat stark. De första snödropparna har ruskat av sig snötäcket och sträcker sig mot solen. Vintergäcken är i full gång, hasselns blommor slår just nu ut. Helena Ell, biträdande kyrkogårdschef för kyrkogårdarna i Järfälla församling, visar julrosen som blommar på en av gravarna.

– Den har varit i full blom sedan december.

Sandra Gustavsson visar runt. Hon är sedan ungefär ett år trädgårdsmästare och lagledare på Järfälla kyrkogård, en av församlingens två (den andra arbetar på Görvälns griftegård). Sandra anställdes för ungefär ett år sedan. Hon tog sin trädgårdsmästarexamen 2014 vid Yrkeshögskolan i Enköping, en tvåårig utbildning med fokus på växtkunskap och ledarskap.

Sandra har beskurit häckar och buskar, nu står äppelträden på tur. Hon visar sina redskap.

– Med en stängsekatör och en stängsåg når man långt, berättar hon. De här redskapen kan bli flera meter långa. Äppelträden är inte så jättehöga. För lägre grenar använder jag en vanlig sekatör eller en liten handsåg.

Sandra betonar att redskapen bör rengöras efter användning. Helst mellan varje träd, men åtminstone innan man ger sig in i en ny trädgård.

” Träd är fantastiska, och ibland kan de utvecklas ännu bättre om vi vårdar dem.

– Det kan spridas sjukdomar annars. En av de vanligaste är svampsjukdomen fruktträds-kräfta, som förstör frukten. Sjukdomen sprids med sporer via luften, men använda redskap kan också vara en smittkälla, säger Sandra och rengör verktygen med rödsprit på en trasa.

BESKÄRNINGEN HAR FLERA syften. Avlägsnande av torra och döda grenar som kan ramla ner, men även att hjälpa till att optimera blomning och frukt.

– Träd är fantastiska, och ibland kan de utvecklas ännu bättre om vi vårdar dem, menar Sandra.

Det finns olika perioder för beskärning. Vilken som väljs beror på trädet. Yngre äppelträd går bra att beskära tidigt på våren. Då ligger de i startgroparna för att utveckla skott, fruktved på fackspråk. Äldre eller sjuka träd, som har sämre motståndskraft mot svampangrepp, är det bättre att beskära under JAS-perioden (juli, augusti, september). Då har de bättre förutsättningar att snabbt påbörja läkeprocessen, innan vintervilan.

– Du kan beskära ett äppelträd direkt efter planteringen, uppbyggnadsbeskärningen är viktig. Det väsentliga är att veta vad du gör och att planera resultatet.

DET FINNS NÅGRA GENERALFEL vid beskärning av fruktträd. Ett är att lägga snittet för långt ut när en gren skärs av. Helena kallar det med en rysning för ”klädhängare”. Sandra visar några mindre lyckade beskärningar på kyrkogårdens äppelträd. Där har grenen skurits av ett par centimeter från huvudgrenen.

– Det här blir jättejobbigt för trädet och tar väldigt mycket energi. Trädet måste kämpa hårt för att läka såret efter beskärningen. Vill det sig illa kan röta utvecklas här eller såret kan bli en angreppspunkt för bakterier och svampar.

– Snittet ska läggas alldeles vid grenkragen, den lilla bulle som finns där varje gren börjar.

Där finns kraft för att snabbt omsluta såret, vala över det. Det klarar trädet utan problem.

– Klädhängare är nog det vanligaste felet som görs vid beskärning.

Ett annat vanligt misstag är att beskära kronan för hårt. Träd har en balans mellan omfattningen på rotsystemet och kronan, de är ungefär lika stora. Vid balans förser rötterna lövverket med den mängd vatten och näring som behövs. Beskärs kronan för hårt börjar trädet producera vattenskott, taniga grenar som spretar rakt upp för att kompensera. De är inte bara fula, de är ett tecken på att trädet inte mår bra.

– Vattenskott är en stressreaktion från trädet, berättar Sandra.

En viktig egenskap för en trädgårdsmästare är tålmod. Sandra rekommenderar en plan på ungefär tre år för beskärning. Detta oavsett om man strävar efter det naturliga eller något mer formgivet.

– Självt utgår jag från trädkronans naturliga form vid beskärningen. Jag vill att det ska se så naturligt ut som möjligt. Den beskärning jag gör syftar till att få in luft och ljus i kronan, då blir det en bra utveckling på frukten.

– Ta inte bort mer än en tredjedel av kronan vid en och samma beskärning. Om du vill ta bort mer, vänta till nästa år och gör om beskärningen. Då stressar du inte trädet, du kan också se hur kronan utvecklar sig och bättre planera kommande beskärningar.

LITE LÄNGRE BORT står hamlade almar, där man definitivt inte tänkt som Sandra rekommenderar. Hamling innebär att kronan beskärs mycket hårt.

– Så gjorde man förr. Hamling var ursprungligen ett sätt att skaffa foder till djuren, berättar Helena Ell.

– Våra almar får stå kvar av historiska skäl, säger Sandra. Vi fortsätter hamla dem för att bibehålla trädens form och storlek.

Det är förstas mycket mer än fruktträd på

Järfälla kyrkogård. Helena Ell jobbar för att allt fler gravblommor ska vara perenner, inte sommarblommor.

– Det är en del av vårt miljöarbete. Det går bra, vi har en stigande andel gravar där det bara planteras perenner.

Numera är Järfälla kyrkogård självförsörjande på perenner. De är klara att plantera ut så snart snön gett med sig och efter en lätt vårstädning av gravarna. Vilka är årets färger?

– Samma som förra året. Och året dessförinnan. Och året före det. Rosa och blått.

– Det här måste ni se, säger Sandra och visar vägen.

Hon stannar vid en körsbärsbuske. Barken håller på att flagna, det ser ut som om stammen ömsar skinn.

– Det här är så fint. Den flagnande barken fladdrar kring stammen. När solen ligger på är det som om busken blir självlysande. Jag vill gärna lyfta fram det här:

– Det finns väldigt mycket vackert att njuta av i trädgården även under vintern.

Fruktved, början på ett äppelskott.

Sandra planerar ett ingrepp.

Sandra Gustavsson och Helena Ell.

Snittet läggs alldeles vid grenkragen.

Sandra med beskurna spireabuskar.

Stångsågen rengörs.

Sandra undersöker ett äldre snitt.

Felaktigt snitt (en sk. klädhängare) till vänster, rätt snitt till höger.

Lyckad övervallning efter snitt.

Vintergäck.

Miljöarbete

Järfälla församling har under många år bedrivit ett framgångsrikt miljöarbete, med certifiering genom Svensk Miljöbas och diplomering av kommunen. Nyligen har dokumentation och redovisning lämnats in till Järfälla kommun. Samordnare är som tidigare biträdande kyrkogårdschef Helena Ell och Kjell-Ove Karlsson, samordnare för logistik och inköp.

Arbetet under 2022 har i mycket gått ut på att följa upp och fortsätta arbeta enligt de beslut som tagits tidigare. Det gäller exempelvis energieffektivitet, minskad kemikalieanvändning, minimering av avfall och social hållbarhet. Generellt strävar församlingen efter att i alla delar av verksamheten minska klimatbelastning och öka hållbarhet. Några punkter som gäller begravningsverksamheten:

- självförsörjande på perenner till gravarna
- inköp av batteridriven slantgräsklippare
- ny elbil
- belysningen på Järfälla kyrkogård avstängd nattetid
- jord, grus, transporter och blommor levereras från lokala företag

Bibelstudium:

Vad hände sedan?

HUR GICK DET TILL alldeles i början, när lärjungarna blev apostlar och började sprida evangeliet över världen?

Välkommen till ny bibelstudiegrupp med prästen och teologen Göran Larsson, som också var direktor för Svenska teologiska institutet i Jerusalem i trettio år.

DJUPDYK I APOSTLAGÄRNINGARNA

under sju måndagskvällar kl 19–20.30 i Viksjö kyrka. Start 17 april.

Anmälan behövs inte. Frågor?

Kontakta

maria.bjerle@svenskakyrkan.se

08–580 219 05.

Tekniktimmen

Känns det krångligare än nödvändigt? Kom på Tekniktimmen i Maria kyrka på torsdagarna kl 13, så tittar vi på det tillsammans.

Betala räkningar, läsa karta, boka tåg-biljetter... Den digitala världen kan kännas överväldigande att ta sig in i på egen hand. Då kan det vara till stor hjälp att gå igenom det i lugn och ro med någon som är lite mera van.

Ta med dig det som krånglar till Maria kyrka på torsdag kl 13, så gör vi vårt bästa för att hjälpa dig. Välkommen!

Anmälan behövs inte.

Frågor? Kontakta

bjorn.malmberg@svenskakyrkan.se

08–580 218 58.

Behöver du prata med någon som kan juridik?

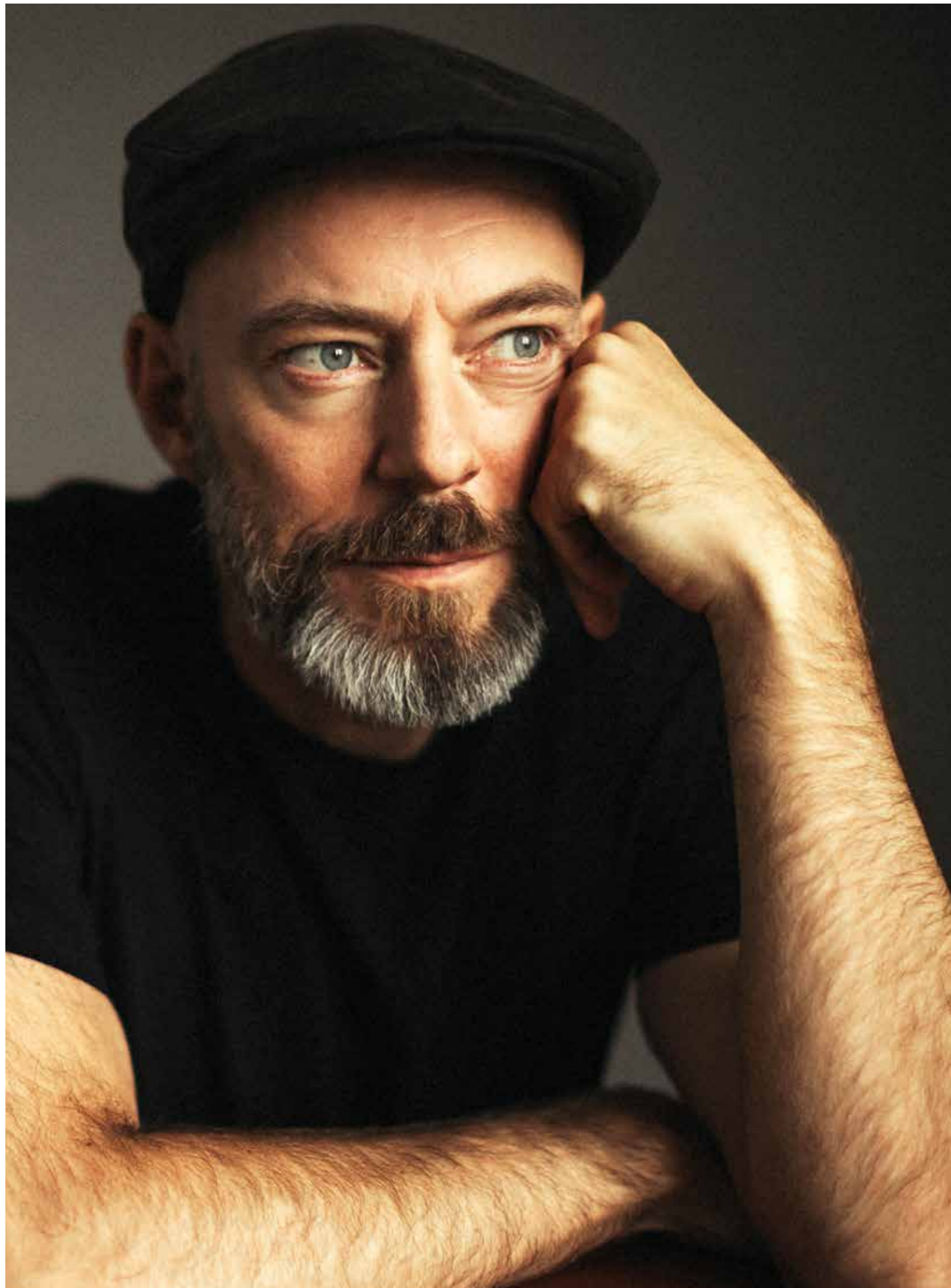
DET KAN DU FÅ GÖRA I MARIA KYRKA!

Nathalie S. Lundqvist, biträdande jurist på Juristhuset, erbjuder kostnadsfri konsultation. Specialiteter: familjerätt, fordran, brottmål, migrationsrätt, socialrätt och försäkringsärenden.

Boka din tid direkt hos Nathalie på

nathalie.lundqvist@svenskakyrkan.se

Tel: 580 218 95 sms: 070-520 29 51

Religions- intresserad

I en rad böcker har religionshistorikern **David Thurfjell** diskuterat och analyserat svenskarnas förhållande till religion. Böckerna har haft ämnen som sekulariseringen och naturintresset. I sin senaste bok ägnar han sig åt hur vi besjalar vår värld, fyller den med mening.

TEXT: PER AXEL NORDFELDT FOTO: KAJSA GÖRANSSON

DET FINNS OMKRING 200 miljarder galaxer bara i den del av universum vi kan observera. Var och en av dem innehåller sannolikt många miljarder stjärnor. Varje stjärna omges i sin tur av ett antal planeter. Åtminstone en av dessa miljarder planeter befolkas av varelser som lägger avsevärd tid på att fundera över vad i hela friden de har där att göra.

Vi människor är ganska duktiga på att läsa in mening i den värld som omger oss, att besjälade den. Så långt tillbaka det finns spår av människor ser vi tecken på besjälade. Grottmålningar, arkeologiska fynd av begravningsplatser, mångtusenåriga konstföremål och bruksföremål. Överallt ser vi att de som utfört detta lagt till något extra, något som vittnar om en uppfattning om andra världar. Eller helt enkelt något speciellt utöver själva funktionen.

Vad ligger bakom detta? Vad är det uttryck för? Kultur är ett svar, religion är ett annat. David Thurfjell har ägnat sig åt att studera fenomenet i en rad böcker. Han är religionshistoriker och professor i religionsvetenskap vid Södertörns högskola. Nyligen kom den senaste boken, *En lockton i ödemarken*. Tidigare har han skrivit de mycket uppmärksammade böckerna *Det gudlösa folket* (2015) och *Granskogsfolk* (2020). I sin forskning har Thurfjell ägnat sig åt bland annat shiitisk islam och pingstväckelsen hos romer.

– Det kan verka lite spretigt som projekt, men det hänger ihop, säger David Thurfjell med ett skratt. I min senaste bok tror jag att den grundläggande kontinuiteten blir tydlig. Det övergripande är att jag är väldigt intresserad av religiositeten.

David Thurfjell har en lite oortodox beskriv-

ning av religionens roll:

– Jag ser religionen ungefär som festfixande. Det är det religiösa funktionärer gör, oavsett om det är i en kristen kyrka, judisk synagoga, islamsk moské, hinduiskt tempel eller något annat.

– De fixar förutsättningarna för att religionen ska fungera och för in det som är lite annorlunda mot vardagen. Man ordnar jul, påsk och andra högtider, det arrangeras dop, vigslar, begravningar. Tiden struktureras med bönetillfällen och en vilodag där vi ska umgås och lugna ner oss.

THURFJELL SKRIVER OCKSÅ om hierarkier, tekniker för att vissa ska leda och andra hålla sig på mattan. På så sätt skiljer sig inte religionen så mycket från andra organisationer, exempelvis politiska eller kulturella. Vad är då specifikt för religionen?

– Det finns förstås även inom religionen en vilja till makt. Men här finns också viljan till underkastelse, att ge bort makt, att ge upp sitt ego. Då talar vi om religiös makt.

– Det specifika är att den anknyter till en föreställning om en övernaturlig verklighet.

Sammantaget fungerar hans böcker som en

” Om man vill förstå religion och hur den fungerar är det en bra utgångspunkt att studera hur barn leker. Och även vår kultur.

trilogi med en kaleidoskopisk effekt i beskrivningen av religionen. Det gudlösa folket fokuserar på sekulariseringen. Thurfjell är skeptisk till den debatten.

– Om vi bara tänker på att Svenska kyrkan tappar medlemmar och att färre deltar i gudstjänster så är förstås sekulariseringen ett faktum. Men då ser man inte det mångreligiösa inslaget, att vi fått in många fler religioner i Sverige och att även sekulariserade människor kan ha ett existentiellt djup, till exempel i sin relation till naturen.

– Jag vänder mig mot tanken att ett sekulariserat liv skulle vara mindre rikt än ett religiöst, betonar David. Vi söker bara mening på olika sätt.

NATUREN ÄR ÄMNET för Granskogsfolk, en titel lånad från en strof i Harry Martinsons lyrik. Är det så att skogen och naturen har ersatt kyrkorummet för svenskarna? Kanske, kanske inte, menar Thurfjell. Men det är onekligen så att naturen – särskilt skogen – betyder väldigt mycket för svenskarna. Det går långt tillbaka till forntiden. Naturens uppvaknande på våren är en av de viktigaste perioderna på året för många.

Ofta upplevs skogen som en besjälad och förtrollad plats med ett eget liv, en plats för tankar, kontemplation och läkande. Men inte alla delar vår uppfattning. Som ett exempel berättar Thurfjell om författaren Isabel Allende, som vid ett besök i Sverige upplyste sina värdar om att hon kände sig utarbetad och slutkörd. Hon fick då rådet att sätta sig ensam i skogen i fyra veckor, då skulle hon bli bra igen. Allende slog ifrån sig med fasa. Ensam i skogen i fyra veckor? ▶

FOTO: MAGNUS LIAM KARLSSON

Det skulle bli hennes undergång och hon skulle aldrig kunna skriva igen. Svenskar är ganska ensamma i världen om att uppleva skogen som en god och trygg plats.

– Själv känner jag väldigt varmt för Järvafältet, berättar David Thurfjell. Jag växte upp mellan Sollentuna och Järfälla, som låg där bortom Översjön. Jag tillbringade mycket tid på fältet med mina vänner.

– Järvafältet är min skog.

Ett lockrop i ödemarken handlar om hur människan besjälär världen. På många sätt knyter den senaste boken ihop hela tankenätet kring religionen. Den verkar inte på något sätt avta i betydelse, snarare tvärtom. Vilka behov svarar religionen mot?

– En nivå är att den förklarar världen, menar David. En annan och kanske viktigare är det vi var inne på tidigare, att religionen strukturerar våra liv. Det gör den oavsett om vi är troende eller inte.

I **BOKEN BESKRIVER** han ett tillfälle som belyser hur religionen kan fungera. David Thurfjell besökte en lågstadielklass i Uppsala för att hålla en lektion. Han beskrev den fornnordiska mytologin, där guden ofta hade ett speciellt föremål och ett särskilt djur. En elev föreslog att de skulle skapa en egen totemgud för klass 2B. Thurfjell var direkt med på noterna. Vad skulle guden heta? Gullbert. Barnen bestämde att han skulle rida på en gul gris och ha en blyertspenna som sitt speciella föremål.

Inom loppet av någon minut surfade Gullbert på en kärleksväg. Han älskade klass 2B och de älskade honom. Då ändrade David spelplanen. Om nu eleverna från Ekebyskolan bredvid kom och skändade Gullbert och spottade på hans blyertspenna? Stämningen förändrades direkt. En flicka beskrev hur ilskan pirrade i kroppen. En pojke sa att han skulle döda Ekebyeleverna. Det utvalda folket – klass 2B – var beredda att försvara sin gud Gullbert.

– Lektionen tog slut, så det hände ingenting mer, fortsätter David Thurfjell. För barnen fick det ingen betydelse i längden, de gick in i andra lekar. Men det var väldigt intressant för mig.

– Om man vill förstå religion och hur den fungerar är det en bra utgångspunkt att studera hur barn leker, fortsätter han. Och även vår kultur.

David Thurfjell beskriver kulturen som en fortsättning på barnens lekar. Både lek och kultur är tekniker för att förstå hur världen fungerar.

– Jag spelade mycket rollspel när jag var ung.

Då går du in i ett spel och agerar som en helt annan person utifrån olika premisser. På sätt och vis är det så vi gör i våra vanliga liv också. Vi har olika roller i arbetslivet, med vännerna, i familjen.

– Jag känner till en mycket framgångsrik företagsledare som beskriver sin miljardverksamhet "ungefär som att leka affär".

ALLA DAVID THURFJELLS böcker bygger i stor utsträckning på intervjuer.

– Jag är intresserad av den vanliga människans förhållande till religionen, mindre för de religiösa funktionärerna. Jag intervjuar alla typer av människor, med många olika sätt att se på religion.

Nästa bok planeras däremot inom ett annat ämnesområde.

– Jag har just påbörjat ett projekt kring psykisk ohälsa hos unga. Sverige står ut i detta, vi är ett av de länder där den psykiska ohälsan ökar snabbast.

Men religionen kommer han förstås inte att lämna. Den sitter i generna. Pappa var präst (David är därför uppväxt i Indien), farfar var präst, liksom morfar, mormor var missionär. Mamma var arbetsterapeut men med en akademisk examen i teologi.

David Thurfjell skiljer på religion och religiositet. Religionen är det övergripande. Organisationer, social ordning och hierarkier, filosofiska system, det som formar världsbilder, livshållning och samhällen. Religiositeten är det praktiska, kärnan i hur det fungerar på ett personligt plan.

– När jag kommer in i ett hem är det väldigt intressant att se vad som finns där, berättar David.

David Thurfjell har blick för hur vi besjälär världen.

tar David. Det är möbler, tavlor, prydnadsföremål, böcker och allt möjligt. Men i många hem finns en hylla eller plats där det finns något med anknytning till religion. Det är förstås olika beroende på vem eller vilka som bor där, om det är ett judiskt, muslimskt, kristet, buddhistiskt hem eller något annat.

– Jag dras alltid till de där föremålen, de väcker mitt intresse. Här finns den punkt där jag börjar bena upp och analysera. Jag vill förstå religiositeten hos mig själv och hos andra.

– Jag är helt enkelt oerhört intresserad av religiositet, har varit det så länge jag kan minnas.

– Det intresset har präglat hela mitt liv.

Böcker

2015 Det gudlösa folket: de postkristna svenskarna och religionen

2020 Granskogsfolk: Hur naturen blev svenskarnas religion

2023 En lockton i ödemarken:

Om människans förmåga att besjälja världen

Utöver dessa böcker har David Thurfjell medverkat i en lång rad böcker och antologier om forskning kring religion och religionsvetenskap.

Vinn boken

Var med i utlottningen av boken *En lockton i ödemarken*

Maila till jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se

Skriv "Lockton" i ämnesraden och glöm inte att uppges ditt namn och adress.

Öppet kapell med konsert

Lördag 15 april och söndag 14 maj kl 15 spelar och sjunger sångerskan **Cilla Hector i Pilgrimskapellet** vid Görvälns griftegård. Kapellet öppnar redan kl 13 för dig som vill se dig omkring i det vackra kapellet, kanske tända ett ljus och sitta i stillhet en stund.

Pilgrimskapellet är utformat som ett rum för meditativ stillhet i de natursköna omgivningarna vid Görvälns griftegård. Kapellet som ritades av arkitekten Per Friberg invigdes 1977 och är K-märkt sedan 1996, och de vackra väggmålningarna är utförda av konstnären Pär Andersson.

Konsert I

Kärlekens språk

Lördag 15 april kl 15 sjunger och spelar Cilla Hector musik om kärlekens språk i Pilgrimskapellet. Kapellet öppnar kl 13. I vårens första Öppet kapell med konsert är rubriken "Kärlekens språk", och Cilla framför sånger av Etta James, Ainbusk Singers, Peter Hallström, Elton John, Beatles och John Newton.

Konsert II

Tröstesånger i vår tid

Söndag 14 maj kl 15 sjunger och spelar Cilla Hector musik av Benny Andersson m.fl. i Pilgrimskapellet. Kapellet öppnar kl 13. Programmet har rubriken Tröstesånger i vår tid, och innehåller musik av Benny Andersson från bl.a. Kristina från Duvemåla och ABBA, och sånger till texter av bl.a. Ylva Eggehorn och Astrid Lindgren.

Sångerskan Cilla Hector har sjungit, spelat och turnerat i Sverige, Norge och övriga världen, medverkat i TV och gett ut flera album.

Therese tipsar...

Sittande vridning

En övning som ökar rörligheten i ryggen. De inre organen masseras och ryggraden vrids ut, samtidigt som sätesmusklerna aktiveras och sträcks ut.

1. Sitt på golvet med rak rygg och benen utsträckta framför dig. Sträck på ryggen.
2. För din högra fot över vänster ben, och krama högra knät mot dig med vänster arm.
3. Sätt högerhanden nära sätet, tryck till med sittknölna och sträck ryggen uppåt.
4. Känn att det sträcker i sätesmuskeln på höger sida.
5. Upprepa rörelserna på vänstra sidan.

Övningen demonstreras av yoga-elever ur måndagsgruppen i Maria kyrka, Jakobsberg.

Fri frisör

FRISÖR FRÅN Salong Brunetten: Blondinen i Bandhagen kommer och hjälper dig som oftast behöver pengarna till annat med klippning och föning. Tyvärr har vi inte möjlighet att erbjuda hårtvätt, därför är det viktigt att du tvättat håret samma dag. Välkommen att bli fin i håret igen!

Ansökan och anmälan till
Anna Johansson Blomberg
08-580 218 87.

Nyfiken på kultur?

Kulturkvällar i Viksjö

FÖRDJUPA DIG I NYA spännande kulturella ämnen och personligheter med kunniga gästföreläsare, varannan onsdag kl 19-20.30 i Viksjö kyrka. Föreläsning, fika och frågestund.

5 april | Vilka kvinnor!?

Prästerna Anna, Maria och Jessica som ligger bakom podden Vilka kvinnor!? om rollen som kvinna på Bibelns tid – och idag.

19 april | Karen Blixen

Ing-Marie Eriksson om den äventyrliga danska författaren Karen Blixen.

3 maj | Fanfiction

Gemma Ingargiola från Biblioteken i Järfälla berättar om hur film- och bokkaraktärer lever vidare i händerna på sina största fans.

17 maj | Poesins tempel

Litteraturprofessor Anders Cullhed berättar om spåren av Parthenon i den svenska litteraturen.

är värt mycket, nätverksföretaget i Stockholm har höjt nätverksavgifterna för kolonister med 400 procent. Kolonilotter klassas numera lika högt som villor och radhus. Det orsakar problem för en del föreningar.

– Det slipper vi. Ett större problem för oss här på Görväln är att folk stjälar det som odlas, berättar Emma. Inte potatis och kål, det som tas är bär, tomater, pumpor och olika former av lök.

– Bärbuskarna är ofta helt länsade, säger Anna. Det är nästan så man tror att någon säljer skörden.

Kardvädd är en gammal kulturväxt.

Vinterkyndel, kryddväxt som kan skördas även på vintern.

– Det är väldigt tråkigt, betonar Emma. Vi vill att området ska vara öppet. Det är jätteroligt att folk kommer hit, men de måste respektera det vi gör här.

ANNA LUNDSTRÖM är kursansvarig för föreningen. Under pandemin låg den delen av verksamheten i stort sett nere, men nu hoppas hon på att få igång kurser igen.

– Gärna en kurs om en stor trend inom trädgårdsodlingen, no dig. Det är en ekologisk metod som går ut på att undvika grävning. När vi gräver om landet förstör mikrolivet i marken som bland annat dagmaskarna byggt upp.

– I stället lägger man på ett lager kompost och eventuellt lite stallgödsel någon gång per år. – Det är en intressant metod. Och så slipper jag ju gräva!

Emma bor i villa och har en trädgård. Där har hon också odlingar. Anna bor i lägenhet och odlar en del på balkongen. Den typen av stadsodling blir allt vanligare.

– Meningen är att man ska kunna utnyttja även små ytor till odling, berättar Anna. Det kan göras på balkongen eller på en liten jordplätt någonstans. Här och var i städerna ställs det också ut pallkragar som folk kan odla i.

Både i Emmas och Annas familjer har det funnit kolonilottsinnehavare i generationer. Anna är tredje generationen.

– Mina morföräldrar hade en fin kolonilott

i Skarpnäck som de fick lämna när de blev för gamla. Den jobbar jag på att återta.

Nu kommer en intensiv period av arbete på kolonilotten. En tid med stor arbetsglädje. Emma och Anna är överens.

– På en kolonilott odlar du både växter och själen.

Koloniträdgårdar i Järfälla

Det finns nio koloniträdgårdsföreningar i Järfälla.

- Dataängen (vid Datavägen)
- Eken (intill Ulvsättravägen öster om Ulvsättra gård)
- Görvälns koloniträdgårdsförening (vid Görvälns slott)
- Kälroten (vid Kolarängsparken)
- Lädersättra (Kallhallsleden/Lädersättravägen)
- Slammertorp (söder om Bolinderberget)
- Säby (vid Säby gård)
- Ulvsättra (vid Ulvsättraskolan)
- Ängsnäs (vid Molnsättra gård)

Vill du veta mer om kolonilotterna, se jarfalla.se

Läs mer på koloniträdgårdsförbundet.se

Entré till Görvälns koloniträdgård.

Händelser i Järfälla år 1731

Monica Boye-Møller, hembygdsföreningens ordförande, kommer i varje nummer berätta något om Järfälla – dåtid, nutid och framtid.

Carl von Linnés besök på ön Koffsan

JAG HAR TIDIGARE SKRIVIT om ett kändisbesök i Järfälla, nämligen när drottning Elizabeth och hennes syster Margaret besökte ryttar-OS i Stockholm år 1956 och fältttävlan som ägde rum i Järfälla.

Men Järfälla har även tidigare haft kändisbesök. Carl von Linné, känd för sina botaniska klassificeringar, besökte Järfälla helt ofrivilligt på midsommaraftonen år 1731. Linné, som var 24 år och studerade medicin i Uppsala var på väg till Stockholm med segelfartyg för att fira midsommar i Stockholm med sina studentkamrater.

Men utanför den lilla ön Koffsan (vid nuvarande Görvälns vattenverk) blev det stiltje och man rodde in till Koffsan för att invänta bättre väder.

PÅ KOFFSAN FANNS en sjökrog där Linnés vänner åt och drack gott, medan Linné begav sig ut för att samla växter. Han samlade in ett exemplar av alla växter han fann, inalles 88 stycken, däribland den oansenliga och sällsynta strandprylen, som han såg för första gången. Allt skrev han ner i sin Flora Kofsöensis. Linné fann inga spår av odling på Koffsan "...icke en gång en kålplanta...".

I SAMBAND MED att vägen till vattenverket på Skäfteingeholmen skulle breddas i början av 1990-talet gjordes en utgrävning som visade att det verkligen funnits en krog på Koffsan. Man fann porslin, glas, keramik, kritpipor men också ben från nöt, gris, får och fisk. År 1994 invigdes ett litet minimuseum i Jakobsbergs bibliotek med en utställning av fynden. Museet är nu nedlagt, men en del av föremålen visas i en glasmonter på Hyllan, Jakobsbergs bibliotek.

LINNÉ VAR MED OM att grunda Kgl. Vetenskapsakademien 1739. Både han och hans lärjungar företog många upptäcktsresor både i Sverige och runt om i världen för att samla och klassificera växter och djur. Han publicerade många skrifter om sina resor och rön. En av hans lärjungar, Anders Sparrman, reste med James Cook som "upptäckte" Australien. Sparrmans staty har jag sett i en park i Sydney.

MONICA BOYE-MØLLER

Teckning av arkitekten och grafikern Jean Eric Rehn, född 1717 i Stockholm.

...hänt sen sist

65 VAR MED NÄR Viksjö kyrka öppnade ett fönster mot Jerusalem. Temakvällen i Viksjö kyrka 19 februari om den historietäta staden Jerusalem samlade många besökare till en härlig kväll. Docent Göran Larsson predikade på den mellanösternspirerade mässan, och efter en fantastisk libanesisk buffé föreläste han om Jerusalem i Bibeln och världens mitt. Vi som var där har fått en ny förståelse för staden och dess komplexa betydelse.

25 PÅ KULTURKVÄLLAR I VIKSJÖ. Allt fler hittar till de spännande kulturkvällarna varannan onsdag (jämna veckor) kl 19 i Viksjö kyrka, då gästföreläsare berättar om litteratur, kultur, historia, tro och mytologi. Varje träff har samlat omkring 25 besökare som fördjupat sig i olika ämnen, från Frankenstein till Gilgamesh. Under våren (se sid 15) ser vi fram emot teman som kvinnor i Bibeln, Fanfiction, Karen Blixen och de gamla grekernas spår i den svenska poesin.

30 PÅ FREDAGSTRÄFFEN. Om du har tid på dagtid är du varmt välkommen att göra som 30-talet andra besökare, som kommer till Fredagsträffen kl 10-14 i Viksjö kyrka, varje vecka. Efter en lättare lunch blir det Bingo och trivsamt samvaro.

MARIA BJERLE
präst och arbetsledare i Viksjö kyrka

Odla själv – tillsammans

VILL DU BÖRJA ODLA blommor och grönsaker, men är lite osäker på om fingrarna är gröna nog? Välkommen till odlingsgruppen på Fredagsträffen (fredagar 10-14)! Hör av dig till Semere Abraha, vaktmästare i Viksjö kyrka, på 08-580 219 18 semere.abraha@svenskakyrkan.se.

Var med i utlottningen av fröpåsar och briketter

Maila till

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 14 april

Skriv Fröpåsar i ämnesraden och glöm inte att uppgive ditt namn och adress.

Utlottning av en golfklocka

Församlingens kyrkoherde Krister Kappel samlar på bruksklockor av olika märken och modeller. Nu har du chans att vinna en golfklocka från hans samling.

Vill du vinna klockan?

Maila till jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 14 april

Skriv klocka i ämnesraden och glöm inte att uppgive ditt namn och adress.

Vill du vinna en honungsburk?

Järfälla församling har samarbete med Leymanns Biodling, som har bikupor stående på våra kyrkogårdar. Bina gynnar blomningen på kyrkogårdarna och är en del i församlingens miljöarbete. Insektshotell och vedtravar finns också på kyrkogårdarna.

Maila till

jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 14 april

Skriv Honung i ämnesraden och glöm inte att uppgive ditt namn och adress.

Känner du någon som inte får tidningen?

Tusen möjligheter delas ut till alla hushåll i Järfälla sex gånger per år. Känner du någon som inte får tidningen?

Maila adressen till redaktionen jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se eller anmäl utebliven tidning på hemsidan svenskakyrkan.se/jarfalla/tusen-mojligheter

FÖR BARN & FAMILJ

Champions: After School

Tisdagar kl 14.30–16.30
i S:t Lukas kyrka

After school-häng för årskurs 3–6. Vi bakar, pysslar, sjunger, leker, dansar och har kul! Ingen anmälan behövs.

Familjesöndag

Söndag 23/4 och 28/5 kl 10–14
Viksjo kyrka

En dag med gudstjänst, pyssel, lunch och lek! Kl 10 Gudstjänst för små och stora Kl 11.15–12.15 Lunch (självkostnadspris)

Öppna förskolan

En kravlös träffpunkt för barn 0–5 år och deras vuxna. Välkommen att fika, hänga, sjunga, pyssla – eller bara vara!

S:t Lukas kyrka, Kallhäll Onsdagar och fredagar kl 9–12

Viksjo kyrka, Viksjo Måndagar, onsdagar, torsdagar och fredagar kl 9–12, sångsamling kl 10.15

Järfälla kyrka, Barkarby Onsdagar och fredagar kl 9–12

Maria kyrka, Jakobsberg Måndagar och torsdagar kl 14–16.30, udda fredagar kl 9–12 och jämna fredagar kl 14.30–19.

FÖR UNGA

Thank God it's Friday

Fredagarna 14 och 28/4,
12 och 26/5

kl 19–22 i S:t Lukas kyrka

Kanske Järfällas härligaste ungdomshäng? Men den mysigaste andakten eller gudstjänsten du vet! Självklart finns det också biljard, kiosk, pingis, kök att baka i, gameing och massa soffor att chillar i!

Ungdomskvällar i Viksjo

Varannan onsdag i Viksjo kyrka kl 19–21

Livsfrågor, bibeltankar? Allt mellan himmel och jord får plats. Särskilt du som är 14–19 år och vill mysa, dricka te, och prata om allt det där som verkligen är viktigt.

Ingen anmälan behövs, men du får gärna höra av dig till Björn Skogsberg på 08-580 219 13, bjorn.skogsberg@svenskakyrkan.se om du undrar något.

12/4 Vilket äventyr vill du våga?

26/4 Fanfic

10/5 Hur blir man lycklig?

24/5 En låt som hjälpt mig

FÖRDJUPNING

Bibelsamtal

Tisdagarna 11, 25/4 och 9, 23/5 kl 12.30–14 i Prästgården vid Järfälla kyrka
Vi läser veckans bibeltexter, ber en bön, sjunger en psalm. Dricker en kopp kaffe.

Sinnesromässa

Måndagar kl 17.30 i Maria kyrka
Mässa inspirerad av tolvstegs-andligheten. Varje tillfälle har ett av de tolv stegen som tema. Välkommen att dela eller bara delta!

Drop in-meditation

Måndagarna 3, 17/4 och 15/5 kl 18–19 Viksjo kyrka
Nyfiken på meditation? Droppa in och prova på! Anmälan behövs inte. Kontakt: maria.bjerle@svenskakyrkan.se.

Fritt inre måleri

Onsdagar kl 12–15.30
Maria kyrka
Lek med färg och form! Vi målar under tystnad och avslutar med samtal. Vi träffas i entrén. Material finns, ingen kostnad, ingen anmälan.

Retreat

Söndag 14/5 kl 13–17
S:t Lukas kyrka
Längtar du efter återhämtning och fördjupning? Vänta in dig själv under en tyst halvdagsretreat. Inledning med måltid kl. 12.30. Anmälan till Marie Ullenius 08-580 219 11 marie.ullenius@svenskakyrkan.se

Söndagsskola för vuxna

Söndagarna 9/4 och 21/5 kl 11.30–12.30 i S:t Lukas kyrka
Föreläsning och samtal om kristen tro. Inga förkunskaper krävs.

KROPP & SJÄL

Sittgympa

Måndagar kl 11.45 i Maria kyrka
Ett lugnt pass du kan följa sittande.

MUSIK

Gospelkonsert

Lördag 15/4 kl 17 i S:t Lukas kyrka
Järfälla Gospel gästas av S:t Maria Gospel och Joyful Gospel Choir.

Konsert Järfälla Gospel

Lördag 27/5 kl 17 i Viksjo kyrka

Konsert

Från visa och klassiska toner till Duke Ellington
Söndag 23/4 kl 15 i Viksjo Eva-Karin Remback, sång
Claes Brodda, saxofon, klarinetten
Mathis Kjellgren, orgel, piano

Sommarkonsert

kyrkokören Cantabile
Lördag 6/5 kl 16 i Maria kyrka
Lördag 20/5 kl 16 i Viksjo kyrka

Alla kan sjunga-kör

Torsdagar kl 15.30–16.30
Maria kyrka
Sjung för att det är kul! Inga förkunskaper, ingen anmälan.

MÖTAS & UMGÅS

Andakt och Öppet hus

Onsdag 3/5 kl 12–14.30 i Maria kyrka
Fika, prata, och träffa gamla och nya vänner!
Kl 12 Andakt i kyrksalen
Kl 12.30–14.30 Lätt lunch, fika och bingo eller underhållning.

TORS DAGSTRÄFF i Järfälla kyrkas församlingshem

En torsdag i månaden kl 13–15
Andakt, underhållning och fika.
27/4 Zarah Leander Mats von Rothstein berättar och spelar musik
25/5 Terminsavslutning med Hummelmora kapell och folkdansare.

TA KYRKBUSSEN DIT OCH HEM!

12.15 S:t Lukas kyrka, Svarvargränd i
12.30 Björkens äldreboende, Agrargränd 6
12.45 Barkarby seniorboende, Helikoptervägen 10
Bussen kör samma väg tillbaka efteråt.

TORS DAGSÖPPET

Torsdag 11/5 kl 16–19.30
S:t Lukas kyrka
En kväll med mat, pyssel och samtal för alla åldrar.
Frågor? Kontakta Maria Jonsson 08-580 219 22 eller maria.jonsson@svenskakyrkan.se

Vardagscafé i Viksjo kyrka

Måndagar, onsdagar och torsdagar kl 9–15, Viksjo kyrkan
Välkommen att sitta ner en stund, dricka en kopp kaffe, tända ljus eller låna en bok från vår bokhylla.

TRIVSELTRÄFF i S:t Lukas kyrka

Torsdag 20/4 och 5/4 kl 13–15
Kl 13 andakt och sittgympa (även online) 13.30 program och kaffe
20/4 Budapest i ord och bild med Berit Landberg
5/4 Vår sång är en vårsång med Seniorkören

FREDAGSTRÄFFEN i Viksjo kyrka

Fredagar kl 12–14 i Viksjo kyrka
En trevlig stund tillsammans! Lättare lunch och kaffe serveras till självkostnadspris. Bingo.

Måltidsgemenskap

Måndagarna 17/4 och 22/5 kl 12–15 i Viksjo kyrka.
Är du trött på att äta ensam? Kom och laga och ät en måltid tillsammans. Anmälan till 070-635 46 34 senast fredagen innan.

Café Maria

Vardagar (utom tisd) kl 10–11.45 och 12.15–15 i Maria kyrka
Mysigt och hembakat fika hela dagen, lunch kl 12.15!

Thomas Fredensvärd är ny husfar i Maria kyrka.

Stödcentret för språk och samhälle kvinnor 65+

Ons-fre, ons kl 17–19 i Maria kyrka
Språkcafé för alla åldrar
Tor-fre kl 10–12
Svenska nyb för kvinnor 65+
Tor-fre kl 12–14
Svenska forts för kvinnor i alla åldrar
Kontakt: Hanaa Hendo 070-759 80 70

STICKCAFÉ

Söndagarna 2, 16, 30/4, och 15, 28/5 kl 12.30–15.30
i Prästgården vid Järfälla kyrka
Få hjälp med din stickning – eller kom igång med något nytt! Material finns.
Även via Zoom, om du anmäler senast torsdag innan till jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se

PÅ FINSKA/SUOMEKSI

Finsk allsång/Yhteislaulua
Måndagar/maanantaisin kl 18–19.
Ingen föranmälan behövs.

Finsk seniorjympa/Senioorijympa
Tisdagar kl 10–12 i Maria kyrka

Finsk mässa
Söndag 14/5 kl 16 i Järfälla kyrka
De finskspråkiga gudstjänsterna har flyttat till Järfälla kyrka.

Trivselträff i Viksjo kyrka

Tisdagar kl 13–15 i Viksjo kyrka
Andakt, fika och program.
Kl 13 andakt i kyrkan.
Kl 13.15 sittgympa med Therese
Kl 13.30 program och kaffe i församlingssalen.

4/4 Orgelkonsert med Johan Lindberg och påskpyssel
11/4 Friskvårdsträff med Therese Sjöqvist
18/4 Mitt lilla barn med MOD – föreställning om psykisk ohälsa
25/4 Musikquiz med Björn Skogsberg
2/5 Orgelkonsert med Johan Lindberg - och kakfest
9/5 Cittrgruppen sjunger och spelar
16/5 Alla kan sjunga-kören
23/5 Musikquiz med Björn Skogsberg

Öppet forum i S:t Lukas kyrka

Söndag 2 april efter gudstjänsten (ca kl 12) är det Öppet forum i S:t Lukas kyrka, Kallhäll.

Information och samtal om vad som är på gång i kyrkan, med särskild fokus på arbetet för psykisk hälsa. Musikaliskt besök av eldsjälarna i MOD (Mening och Dialog), som sjunger och reflekterar kring ämnet – Emil Ericson, Maria Jonsson och Jenny Persson.

Öppet forum i Järfälla kyrka

Söndag 16 april efter gudstjänsten (ca kl 17).

Gökotta på Kristi himmelfärdsdag!

Torsdag 18 maj kl 8 ses vi på Gåseborg och firar Gökotta ute i naturen. Ta gärna med frukosten i picknickkorg, och en filt att sitta på!

ONLINE

Lunchmusik online

Onsdagar i udda veckor kl 12
Varannan onsdag kl 12, online och i någon av kyrkorna. Livemusik till lunch!
12/4 S:t Lukas kyrka, 26/4 Viksjo kyrka
10/5 Maria kyrka – Kyrkokören Cantabile, 24/5 S:t Lukas kyrka

Webbandakt

Välkommen till en stilla stund i Järfällas kyrkor, var du än är! Varje fredag kl 13 på svenskakyrkan.se/jarfalla, Youtube, Facebook och Instagram.

Andakt och sittgympa online

Torsdagarna 20/4, 4/5 och 18/5 kl 13–13.30
Var med på Trivselträffens inledande andakt och sittgympa via livestream (eller på plats i S:t Lukas kyrka)

Oletko Ruotsin kirkon jäsen?

Moni suomalainen joka on muuttanut Ruotsiin aikuisena unohtaa liittyä kirkkoon myös täällä. Joskus se huomataan vasta silloin kun omaiset toivovat kirkolliset hautajaiset. Paikallinen kirkkoherra voi silti antaa luvan pitää hautajaiset kirkossa, mutta palvelu on silloin maksullinen.

Är du medlem i Svenska kyrkan?

Många som flyttar till Sverige från Finland glömmar att bli medlemmar i Svenska kyrkan. Ibland upptäcks det först när anhöriga vill boka kyrklig begravning. Lokala kyrkoherden kan ändå ge tillstånd men tjänsten kostar i så fall. Vid frågor om medlemskap, ring församlingsexpeditionen.

...hänt
sen
sist

Ukrainska flyktingar firade första julen i Maria kyrka

SKRATT OCH SÅNG ekade i Maria kyrka den 21 december, två dagar innan dan före dopparendan, när ukrainska flyktingar bjöds på ett traditionellt svenskt julbord. Julfirandet var ett varmt inslag i den kyliga vintern och en av flera aktiviteter som den pittoreska kyrkan i rött tegel i Järfälla församling har anordnat för att hjälpa de människor som har flytt till Sverige från kriget i Ukraina.

Det ger mig glädje. Jag känner med dem. Jag vill hjälpa till, säger Hanaa Hendo som är anställd i Maria kyrka och en av de ansvariga för kyrkans aktiviteter för flyktingar och nyanlända.

Julfirandet denna dag börjar med en föreställning av Clownmedicin, en ideell clownverksamhet på Astrid Lindgrens barnsjukhus i Stockholm, som har startat ett projekt för ukrainska barnfamiljer. I lokalen är det framför allt kvinnor och barn, men även några män. För en stund glöms omvärlden bort när clownerna på scen dansar, sjunger, och visar upp trolleritrick.

När Ekaterina Kirsten, en ukrainsk skådespelerska som flytt till Sverige och som spelat mot president Volodymyr Zelenskyj, brister ut i sång, dras även de vuxna med i föreställningen. Hon blickar ut mot publiken och frågar hur man ska göra för att bli svensk.

– Äta lakrits! hördes det från ett håll.
Källsortera! hördes det från ett annat.

TROTS DEN MUNTRA stämningen är det tydligt att de ukrainska flyktingarna i publiken drabbats hårt av kriget. De tillhör de tusentals människor som har tvingats fly för att söka skydd och rota sig i nya sammanhang sedan kriget i Ukraina utbröt i februari förra året. I Järfälla kommun där Maria kyrka är belägen har man tagit emot omkring 500 flyktingar från Ukraina enligt siffror från Migrationsverket. Flyktingarna erbjuds bland annat fika, språkcafé, kläddutdelning och utflykter till olika delar i Stockholm.

En av flyktingarna är Angela som kom till Stockholm i april förra året. När invasionen inleddes den 24 februari bodde hon i en lägenhet i Mariupol och då huset beskötts tvingades hon bo i källaren i en vecka innan de flydde staden. Hon väjde mellan att fly till Slovakien, Italien och Frankrike men hamnade till slut i Sverige.

– Vi kände oss i trygghet när vi kom fram, säger Angela.

Hon bor nu på ett flyktingboende i Järfälla

tillsammans med sin 18-åriga son och arbetar deltid i Maria kyrka samt som volontär på Kaffe för Ukraina, en ideell stödorganisation i Sundbyberg som delar ut kläder och andra förnödenheter till ukrainska flyktingar.

Efter Clownmedicins föreställning går gruppen i väg till ett intilliggande julpyntat rum med röda dukar på borden och julmusik som spelar i bakgrunden. Julmaten står fint uppdukad och det bjuds på köttbullar, prinskorv, rödkål och potatis.

BARNEN FÅR OCKSÅ BESÖK av en tomte med långt vitt skägg som spelar och sjunger svenska julsånger. Han har med sig två stora säckar med ett hemligt innehåll. Barnen samlas kring tomten och kollar nyfiken på vad som gömmer sig inuti dem. Det är julklappar som delas ut till de förväntansfulla barnen som ivrigt springer tillbaka till sina föräldrar för att visa upp vad de har fått.

En av dem är Noa, 7 år, som har öppnat paketet för att ta en titt på innehållet, men vill vänta med att ta fram leksakerna tills han kommer hem. Hans mormor Natasha, som har flytt från Zaporizjzja i Ukraina, skrattar kärleksfullt och lägger paketet försiktigt åt sidan medan Noa springer i väg för att leka med de andra barnen.

Natasha är fortfarande mycket orolig över läget i Ukraina, men är tacksam för det bemötandet hon har fått i Sverige.

– Det finns många varma människor i Sverige. Tack så mycket. Tack Sverige, säger hon.

MARIA KYRKA HAR LIKT många andra verksamheter och civilsamhällsorganisationer fått ekonomiskt stöd från regeringen för mottagandet av ukrainska flyktingar. Hanaa Hendo berättar att hon vill fokusera mer på språkundervisning i framtiden eftersom de inte får läsa svenska för invandrare, SFI, enligt massflyktsdirektivet. Det gör det svårare för dem att integreras i samhället och söka arbete, menar hon.

Hanaa Hendo talar från egen erfarenhet. Hon kommer från Syrien och flydde till Sverige 2013 på grund av inbördeskriget. Att lära sig svenska var nyckeln till att komma in i samhället, säger hon.

– De vill bara lära sig svenska, men de har inte möjlighet till det, säger hon. Av den anledningen vill hon öppna en språkskola för ukrainska flyktingar men planen är fortfarande i ett tidigt skede.

TANKEN MED DAGENS aktivitet är att skapa gemenskap och att ge flyktingarna en mötesplats att umgås på, två andra viktiga aspekter av flyktingmottagandet som Maria Kyrka arbetar med.

Julfirandet håller i gång under en lång tid och många stannar kvar efter maten för att fika och umgås. Barnen springer omkring och leker med de nya leksakerna som de fått i julklapp. Mitt i allt surrande stänger någon av julmusiken och börjar spela ukrainska sånger. Alla börjar ställa sig upp för att dansa och sjunga, stolar och bord skjuts åt sidan för att göra mer plats.

Klockan är mycket och julfirandet börjar närma sig sitt slut. En efter en beger sig de ukrainska flyktingarna hemåt mätta och belåtna och med ett stort leende på läpparna. Barnen håller hårt i sina julklappar. Det står helt klart att deras första jul i Maria kyrka har varit lyckad och skapat en stund av glädje och gemenskap i den kalla decembermånaden.

RUI JOHANSSON

Rui Johnson bor i New York där hon studerar journalistik vid New York University. Hon skriver sitt examensarbete om flyktingar i Sverige och kom på så sätt i kontakt med Svenska kyrkan eftersom den har spelat en central roll i mottagandet av flyktingar.

BILD: ISTOCKPHOTO

UPPÅT VÄGGARNA
VATTENOMRÅDE BÖJSTÄLLE
SCHULMAN
STÅ FÖR NOTAN ARR PÅ MAGEN
TAS I VACKER HAND
TYSKLAND
TA HEM SEGERN
HUGG INI
ROLIG BRITTIK MR.
GÖR INTE MÅNGA KNOP
GRILLREST
FORDON
LIDER SUJK AV
SES MED TVÄRS
KAMRATLIG
TVÅ SOM HOR IHOP
UTAN SÄLLSKAP
PÅSTOD
GENLÖJDA
AMERIKANSK MYRA
FÖRTFARANDE
KÄNNER SNURRIG
PRO-NOMEN
VARDEPOST
HÖRDES
NATRIUM
ZEBRAHONOR
FÖRA LIV
HOLLYWOODSTAD
SAMLINGS- SALEN
KOMMER FÖRST
LAGT PÅ HÖG
RITUELLT BAD
ANKER- TORGET LIGGER I?
SKA DRA
SVULLNAD
INTE MITT
OSTÖRD- HET AN- TYDAN
FÖRBRUKAD
HÅRT ARBETE
ROSA TIDNING
VASK
BÅT AV VASS
DÅLIGT FÖRBEREDDA
I DET FRIA
MODIG SÄGOFlickA
MYCKET VARM
KÄNNER PÅ SIG

täv- ling

Skicka in meningen i det färgade fältet på ett vykort till Tusen Möjligheter, Järfälla församling, Box 139, 177 52 Järfälla eller på e-post: jarfalla.tusenmojligheter@svenskakyrkan.se senast 14 april. Vinnaren presenteras i nästa nummer. Varmt lycka till!

Rätt svar i nummer 1
Det är din dag

Grattis
Liisa Idman,
Susanne J Hedström
och Elisabeth Svensson
som får ett
presentkort var.

Grattis till
honungsburk
Maria Hansdotter,
Karin Ivares
och familjen Thalén som får
en honungsburk.

Anmälan om inträde i Svenska kyrkan

Kryssa för lämpliga alternativ

- Jag vill bli medlem i Svenska kyrkan
 Jag är döpt i Svenska kyrkans ordning
 Jag är döpt i någon annan evangelisk-luthersk ordning
 Jag är inte döpt, men vill ha mer information om Svenska kyrkan
 Jag är konfirmerad i Svenska kyrkans ordning
 Jag är konfirmerad i annan kristen kyrkas ordning

Namn _____
 Personnummer _____
 Gatuadress _____
 Postnr och ort _____
 Ort och datum _____
 Namnunderskrift _____

Lägg talongen i kuvert, frankera och adressera till
Järfälla församling
 Box 139
 177 23 Järfälla

Kycklinggratäng till påsk

Den här kycklinggratängen har vi bjudit på i Café Maria och den gjorde succé. Passar fint till en påskmiddag.

Kycklinggratäng, 4 portioner

4 kycklingbröstfiléer (svensk och kravmärkt)
smör till stekning
salt och peppar
4 soltorkade tomater i olja
1 dl färsk basilika
2 dl vispgrädde
3 msk dijonsenap
1 msk majsstärkelse
2 vitlöksklyftor
1 dl crème fraiche
2 dl riven ost 31%
200 g körsbärstomater

Gör så här

Sätt ugnen på 200 grader
Dela varje filé på längden och bryn kycklingen runt om i en stekpanna med smör. Salta och peppra och lägg över kycklingen i en ugnform. Strimla soltorkade tomater och basilika och strö över kycklingen.
Vispa ihop grädde, senap, majsstärkelse, riven vitlök, och crème fraiche och håll i formen. Strö över ost. Dela tomaterna och lägg i formen. Gratiner dem ca 20 minuter.

Garnering

Färsk basilika.

Servering

4 port ris eller potatis, rostad eller pressad.

Smaklig spis och glad påsk
ULRICA CARNELL, husmor

Pris
80 kr

Beställ
vårt goda
Järfälla
kyrkbröd!

Avhämtas efter
överenskommelse
i Café Maria, Maria kyrka.

BESTÄLL DITT BRÖD

08-580 218 22

jarfalla.cafemaria@svenskakyrkan.se

Boka in Afternoon Tea

Onsdagarna 19/4 och 24/5
kl 12-14.30 i Maria kyrka

Fika, prata, och träffa gamla och nya vänner
Kl 12 Andakt i kyrksalen
Kl 12.30-14.30 Lyxig och matig Afternoon Tea

OBS! Boka bord på

jarfalla.cafemaria@svenskakyrkan.se

Känns sommaren långt borta?

Anmäl dig nu och se fram mot
Sommarlägret på Ågestagården
i Farsta, den 26-29 juni.

Det kommer att finnas aktiviteter
för både stora och små, med utrymme
för både allvar och lek,
egentid och gemenskap.

Boka plats redan nu

Begränsat antal platser,
först till kvarn.

Pris (helpension)

Vuxen i delat rum: 1 700 kr

Enkelrum (fåtal platser): 2 700 kr

Hör av dig till

Anna Johansson Blomberg

anna.johanssonblomberg@svenskakyrkan.se

08-580 218 87

